

ADVIES

**Versterking
Internationale
Acquisitie:
*tussenbalans en blik
op de toekomst***

Definitieve versie

Vastgesteld door SER Overijssel op 17 januari 2019
Zwolle, februari 2019

1. Inleiding

Het voeren van een actief (internationaal) acquisitiebeleid is van belang voor het op peil houden van de concurrentiekracht van de regionale economie en daarmee van de werkgelegenheid in Overijssel. Het is dus een belangrijk thema en om die reden heeft SER Overijssel er in de afgelopen jaren met enige regelmaat aandacht aan besteed. In 2015 zijn er enkele consultatieronden geweest en heeft de SER Overijssel onderzoek laten doen door ArcusPlus in de opmaat naar het provinciale beleidsprogramma '*#in Overijssel innoveert & internationaliseert*'. Begin 2018 is de draad weer opgepakt in de vorm van consultaties van allerlei spelers in het veld van internationale acquisitie. En nu dus het SER-advies in aansluiting op de eerdere acties.

De SER Overijssel constateert dat er veel tijd en geld gestoken wordt in het stimuleren van de internationale acquisitie. Er is waardering voor de inspanningen van de provincie en van Oost NL. Maar er zijn ook zorgen bij de partijen in de SER, omdat we de afgelopen jaren enkele grotere bedrijven hebben zien vertrekken uit onze provincie en het gevoel bestaat dat er – landelijk gezien – een te klein gedeelte van de buitenlandse investeringen in Overijssel landt. Zo was de boodschap van MKB Regio Zwolle in afgelopen najaar in de contacten met de gemeente Zwolle: 'meer focus en een steviger, gezamenlijke inzet'.

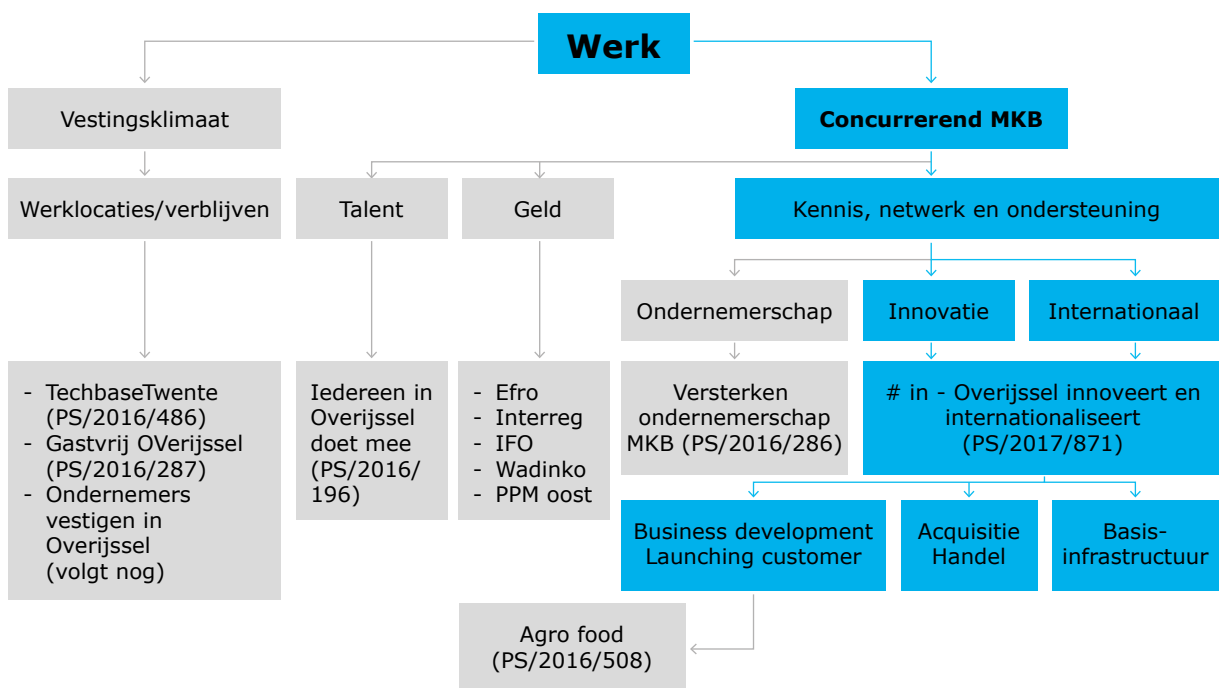
Kernvraag voor de SER in het voorliggende advies is of het bestaande beleid voldoende rendement oplevert en – zo ja – hoe dat verder kan worden versterkt. Daarbij is ook de vraag aan de orde of er wel sprake is van voldoende regionale differentiatie, gezien vanuit de economische profielen van de drie speerpuntregio's (Regio Twente, Regio Zwolle, Cleantech Regio/Stedendriehoek). Wij staan stil dit bij de stand van zaken en geven we een aantal opmerkingen en aanbevelingen mee voor het versterken van de internationale acquisitie. Daarbij wordt achtereenvolgens ingegaan op [Beleid en strategie](#) (H.2), de [Effectiviteit en rendement van beleid](#) (H.3) en de [Governance](#) (H.4). Elk hoofdstuk wordt afgesloten met vragen en opmerkingen vanuit de SER. In het slothoofdstuk geven wij samenvattend onze belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

2. Beleid en strategie

Provinciaal beleid

Het programma '#in - Overijssel innoveert & internationaliseert' is een onderdeel van het regionaal economisch beleid voor de periode 2017 – 2019. In dit programma staan internationalisering en innovatie centraal. Andere factoren met invloed op de regionale economie en de concurrentiekracht van het Overijsselse bedrijfsleven, zijn verwerkt in andere programma's als bijvoorbeeld "Versterken MKB en ondernemerschap (over verbetering kwaliteit ondernemerschap'/PS/2016/286)", "Iedereen in Overijssel doet mee! 2016-2019/ over Human Capital'/PS/2016/196" of "Gastvrij Overijssel (over vrijetijdseconomie PS/2016/287)" Programma's en beleidsvelden waar SER Overijssel reeds eerder over heeft geadviseerd.

In onderstaand schema wordt de samenhang binnen het economisch beleid van de provincie Overijssel weergegeven, inclusief de positie van '#in - Overijssel innoveert & internationaliseert'

Figuur 1: Positie internationale acquisitie in economisch beleid provincie Overijssel
(bron: Provincie Overijssel (2016), '#in - Overijssel innoveert en internationaliseert')

De tweede actielijn in het programma '#in - Overijssel innoveert en internationaliseert' betreft 'internationalisering en acquisitie'. Relevante vragen daarbij zijn: 1) Welke maatregelen treft de provincie Overijssel om de internationale positie van het Overijssels bedrijfsleven te versterken? en 2) Hoe krijgen we buitenlandse bedrijven naar Overijssel?

Oost NL als uitvoeringsorganisatie van provinciaal beleid

In dit advies staat de tweede vraag (acquisitie) centraal. Voor de versterking van de economische structuur is het aantrekken van grotere (internationale) bedrijven een belangrijke voorwaarde om werkgelegenheid te blijven scheppen in Overijssel¹, om nieuwe waardeketens van bedrijven te laten ontstaan en om bestaande ketens te versterken. De provincie speelt al jaren een rol bij acquisitie met de uitvoeringsorganisatie Oost NL. Oost NL voert deze taak uit, samen met partners als de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) en gemeenten.

1 Tegenover iedere nieuwe arbeidsplaats van een internationale speler staat grofweg 1 nieuwe baan in het MKB

Voor de actuele beleidskaders kan worden verwezen naar het Meerjarenplan 2019 – 2022 en de jaarlijkse activiteitenplannen van Oost NL .

Voor het uitvoeren van de taken van Oost NL² heeft de provincie Overijssel de afgelopen jaren jaarlijks een basissubsidie toegekend van € 1.427.000. Daarvan was € 470.000 bestemd voor investeringsbevordering, waaronder (internationale) acquisitie.

Vanaf 2016 heeft de provincie de acquisitie-inspanningen geïntensiveerd. Er is ruimte vrijgemaakt voor extra impulsen voor investeringsbevordering (€ 2,5 mln) en voor handelsbevordering (€ 2,5 mln). Aan investeringsbevordering is dus jaarlijks ongeveer € 3 mln aan provinciaal geld besteed. In dit kader bood de provincie extra ondersteuning aan regionale acquisitie-strategieën (Regio Twente, Regio Zwolle en Cleantech Regio). Men heeft extra personele capaciteit financieel mogelijk heeft gemaakt, waarbij de provincie en de regio's in gelijke mate bijdragen. De personele capaciteit is ondergebracht bij Oost NL.

In het Activiteitenplan 2018 van Oost NL staan voor de actielijn 'internationaliseren' de doelstellingen geformuleerd voor Oost-Nederland. Hieronder zijn de belangrijkste doelstellingen voor Oost-Nederland en Overijssel samengevat.

	Doelstelling Oost-Nederland	Doelstelling Overijssel
Extra investeringen (M€)	100	48
Extra arbeidsplaatsen	1.000	440

Tabel 1: Doelstellingen actielijn Internationaliseren voor Oost-NL resp. Overijssel

Onlangs heeft Oost NL het '*Meerjarenplan Oost NL 2019-2022; ondernemen met impact voor Oost-Nederland*' opgesteld. Dit meerjarenplan is mede tot stand is gekomen door het organiseren van drie inspiratiesessies, waaraan ook de SER Overijssel heeft deelgenomen. In het meerjarenplan wordt ingegaan op de eigen organisatie (missie en visie, kernwaarden, kerncompetenties, kerntaken, diverse rollen, SWOT). Ook komen economische trends en ontwikkelingen en de grote maatschappelijke uitdagingen aan de orde. De focus van de activiteiten van Oost NL ligt voor 80 % op de 2 vlaggenschepen 'Concepts for a healthy life' en 'Smart and sustainable industries' en de 4 maatschappelijke thema's Food, Health, Technology en Energy binnen de topsectoren 'Agri & Food', 'Tuinbouw & Uitgangsmaterialen', High Tech Systemen en Materialen' en 'Life Sciences & Health'. Er is 20 % ruimte voor overige de thema's zoals logistiek, ICT en zakelijke dienstverlening.

Uit het meerjarenplan valt een aantal zaken af te leiden, die relevant zijn voor de vergroting van de concurrentiekracht van het bedrijfsleven in Oost Nederland, de economie op lange termijn en buitenlandse investeringen. Wij noemen de belangrijkste punten:

- de activiteiten van Oost NL worden gekoppeld aan de grote en complexe maatschappelijke thema's en uitdagingen, waarbij ook publiek-private samenwerkingsvormen in beeld komen. Ook komen er meer maatschappelijke organisaties in beeld, naast de samenwerking met sociale partners en de onderwijs- en onderzoeksinstituten;
- er wordt meer aandacht gegeven de verborgen industriekampioenen (en aan de vestigingen van internationale bedrijven);
- het vestigingsklimaat in Oost Nederland blijft achter bij andere delen van het land, maar de ambitie is om van Oost Nederland de meest aantrekkelijke regio op het gebied van Food, Health, Technology en Energy te maken;
- De pro-actieve internationale acquisitie richt zich op de 5 speerpuntlanden Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk (mede in kader van Brexit), Canada, Japan en Zuid-Afrika. Bij de overige landen wordt een reactieve acquisitie toegepast.
- **Noot SER:** Opvallend is dat Duitsland geen extra aandacht krijgt, ondanks de intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking van Rijksweg;

2 Internationale investeringsregio Oost-Nederland, Activiteitenplan 2018, OostNL

- Naast de nieuwe regionale vestigingen van internationale bedrijven zijn behoud, uitbreiding en centralisatie van bestaande vestigingen van internationale bedrijven van belang;
- De ambities van Oost NL voor de periode 2019 - 2022 zijn het creëren van 5.000 nieuwe (directe) arbeidsplaatsen en € 500 miljoen investeringen door internationale bedrijven.

2.1 Vragen en opmerkingen SER Overijssel

- a) De doelstellingen van het (meerjaren)beleid zijn helder geformuleerd in termen van het stimuleren van investeringen en arbeidsplaatsen (zie eerder). Maar de kwalitatieve doelstellingen zijn minder duidelijk en gedetailleerd, waarbij ook de snelheid van de veranderingen (transities) om ons heen een belangrijke rol spelen: waar liggen de strategische kansen om de economische structuur op lange termijn structureel te versterken, op welke (nieuwe) sectoren en soorten bedrijven ligt het accenten is er voldoende aandacht voor kansen in (opkomende) landen/regio's (Europees, mondiaal) en grote veranderingen als de Brexit?

Er zijn afgelopen jaren vooral bedrijven aangetrokken uit de hightech sector en op zich is dat goed. Maar gezien vanuit het economisch DNA van Overijssel is er voldoende aanleiding om breder te kijken dan de 4 hoofdthema's Food, Health, Technology en Energy en ook sectoren als logistiek, distributie en automotive (veel MKB!) in het kader van internationale acquisitie meer aandacht te geven en daarvoor middelen (personeel en geld) vrij te maken. Aanbevolen wordt derhalve te komen tot een verdere aanscherping van de focus en strategie van het provinciale acquisitiebeleid en een 'aanvalsplan' voor de lange termijn.

- b) Het acquisitiebeleid speelt in op de opgaven van de 3 speerpuntregio's, ieder met een eigen economisch DNA: Regio Twente, Regio Zwolle en Cleantech Regio (Stedendriehoek). Vraag die in dit verband kan worden gesteld is of de inzet van het acquisitiebeleid tot nu toe voldoende impact heeft gehad in alle speerpuntregio's. Geconstateerd kan worden dat er afgelopen periode beleidsmatig en financieel veel aandacht is geweest voor de Regio Twente en het stimuleren van regionale Hightech cluster. Er is door de provincie en de regio zelf extra geïnvesteerd in acquisitiecapaciteit en dat heeft zich terugbetaald in de resultaten (zie par. 3). Sinds Q2 2018 wordt er ook geïnvesteerd in extra acquisitiecapaciteit voor de Regio Zwolle. Het is nog niet mogelijk de effecten van die extra capaciteit aan te geven.

Noot SER: Naast de regio Zwolle verdient ook de Cleantech Regio een extra provinciale impuls om de (internationale) investeringen en werkgelegenheid in de komende jaren aan te jagen.

- c) Versterking van het acquisitiebeleid is tevens van belang in relatie tot de Human Capital Agenda. De personeelsvoorziening is inmiddels in alle sectoren van de economie het prioritaire vraagstuk. En gezien de economische vooruitzichten verwacht de SER Overijssel de komende jaren geen echte verbetering in die situatie. Het is daarom van cruciaal belang dat de 'agenda's' van internationale acquisitie en de human capital agenda sterk(er) met elkaar worden verbonden.

Noot SER: Richt het acquisitiebeleid op het creëren van werkgelegenheid voor de beroepsbevolking van de provincie Overijssel en niet alleen op de expats. Zorg ervoor dat nieuwe werkgelegenheid aansluit bij de kennis en vaardigheden van de beroepsbevolking en bij programma's van Leven Lang Ontwikkelen, die tot doel hebben de beroepsbevolking tijdig en adequaat op te leiden voor nieuwe functies op de arbeidsmarkt.

3. Effectiviteit en rendement van beleid

De SER Overijssel kijkt al enige jaren naar de effectiviteit van het acquisitiebeleid. In 2015 heeft ArcusPlus in opdracht van de SER een inventarisatie uitgevoerd naar het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar Overijssel. In vergelijking met andere provincies bleek de provincie Overijssel destijds een zeer mager marktaandeel te hebben. De provincie was een bescheiden middenmoter: in het tijdvak 2010-2014 haalde Overijssel 2,2 % van alle bij het NFIA geregistreerde projecten binnen – gemiddeld 4 projecten per jaar – en 3,9 % van het totaal aantal arbeidsplaatsen. Provincies als Noord-Holland, Zuid-Holland, Noord-Brabant, Limburg en Utrecht hadden in alle gevallen een beduidend hogere score.

Het absolute marktaandeel van de provincie Overijssel van het totaal aantal gevestigde buitenlandse bedrijven in Nederland bedroeg overigens voor wat betreft werkgelegenheid 3,7 % (vergelijkbaar met de instroom naar de provincie in de laatste vijf jaar) en qua projectaantallen 3,4 %. Al met al bleef de provincie Overijssel achter bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven, afgezet tegen de omvang van de provincie. Daarmee werd de eerdere lijnen uit de jaren 2010-2014 doorgetrokken. Onderzoek van Saxion (2012) naar buitenlandse bedrijven in Oost-Nederland totaal onderschreef destijds dit beeld.

De SER Overijssel heeft in 2018 opnieuw gekeken naar de resultaten, maar dan voor de recente jaren 2014 - 2017. Ondanks de recente intensivering van de inzet³ zijn de resultaten (tot op heden) nog niet echt verbeterd. Zo is het aandeel van het aantal directe banen in Overijssel in het landelijk totaal op hetzelfde (lage) niveau gebleven (3,9 % gemiddeld over 2014 - 2017) en in het laatste jaar 2017 zelfs afgenomen naar 3,2 %. Het aandeel in het totale landelijke investeringsvolume dat hiermee gepaard gaat komt voor Overijssel in de periode 2014 - 2017 zelfs niet verder dan een aandeel van 1,6 % en ook dat is in 2017 afgenomen naar 1,4 %.

Voor het beoordelen van het rendement van het actuele acquisitiebeleid is gekeken naar de recente overzichten van Oost NL over de gerealiseerde projecten in 2017 en 2018. De hieronder vermelde cijfers over gerealiseerde investeringen en arbeidsplaatsen zijn gebaseerd op zgn. 'confirmation letters' van de desbetreffende bedrijven en daarmee nog niet helemaal definitief. Met inbegrip van die kanttekening luidt het beeld als volgt:

	Aantal cases	Waarvan nieuw-vestiging ⁴	Investeringen (M€)	Arbidsplaatsen
2017	14	7	17	261
2018	14	8 (5 internationaal)	55	454

Tabel 2: Realisatiecijfers Oost NL inzake Internationale Acquisities in Overijssel (peildatum november 2018).

Wat opvalt bij deze cijfers, is dat het aandeel van de (nieuw)vestigings nog betrekkelijk gering is. Bovendien blijken de meeste vestigings van elders uit de provincie of Nederland te komen. En ten aanzien van de spreiding over de regio's binnen Overijssel valt op dat

3 Zie pag. 4: naast jaarlijks 470 K voor investeringsbevordering (onderdeel basissubsidie Oost NL) heeft de provincie vanaf 2016 ruimte vrijgemaakt voor een extra impuls voor investeringsbevordering van €2,5 mln. Vanuit de regio's werd eenzelfde bedrag vrijgemaakt.

4 In de rapportages van Oost NL wordt onderscheid gemaakt tussen V (vestiging), U (uitbreiding) en M (matchmaking). In de tabel zijn alleen de cijfers van vestiging vermeld, tussen haakjes de bedrijven die uit het buitenland zijn aange-trokken.

de focus tot dusverre zeer sterk op de Regio Twente heeft gelegen, vooral wat betreft het aantal (nieuw)vestigings:

- 2017: 13 vestigingen in Twente (93%); investeringsaandeel (94%)
- 2018: 11 vestigingen in Twente (85%); investeringsaandeel (31%)

3.1 Vragen en opmerkingen SER Overijssel

- a) De meest recent rapportages van Oost NL uit 2017 en 2018 laten voor Overijssel een gunstiger beeld zien, namelijk een duidelijk opwaartse stijging van de resultaten. Wellicht is er een direct verband met de extra investeringen die de provincie in deze periode heeft gedaan in de vorm van het ter beschikking stellen van meer regionale acquisitiecapaciteit. Aanbevolen wordt dit nader te onderzoeken. Als een direct effect kan worden vastgesteld, dan kan dat pleiten voor versterking van de acquisitiecapaciteit (lees: investeren).
- b) Het voorgaande wordt onderstreept wanneer de actuele provinciale cijfers worden vergeleken met de rest van Nederland. Dan moet worden geconcludeerd dat Overijssel achterblijft: of anders gezegd, er lijken kansen te worden gemist in onze provincie.

	Aantal int. bedrijven	Banen	Investeringen (M€)
Nederland	357	12.686	1670
Zuid-Holland	115	2.300	500
Noord-Brabant	39	1.150	135
Overijssel	14	261	17

Tabel 3, Vergelijkend overzicht Overijssel versus NL/andere provincies, 2017

Conclusie is dat de lat voor Overijssel hoger moet komen te liggen. Beleidsmatige vraag hierbij is wel wat – in vergelijking met regio's als Noord-Holland (Amsterdam, Zuidas), Zuid-Holland of Brabant (Brainport) als realistisch niveau voor Overijssel moet worden beschouwd.

- c) Het samenspel met NFIA (Netherlands Foreign Investment Agency) kan c.q. moet worden geïntensiveerd en verder verbeterd, hetgeen ook wordt onderkend in het Meerjarenplan 2019 - 2022 Geconstateerd wordt dat er relatief nog steeds te weinig leads uiteindelijk worden doorgeleid vanuit NFIA naar Oost NL/Overijssel. De betrekkelijke onzichtbaarheid van Overijssel en haar regio's in landelijk perspectief - van NFIA tot (internationale) partners – stemt tot nadenken. Grote vraag is überhaupt of de provincie en de regio's wel voldoende bekend zijn in binnen- en buitenland. Moet er niet meer focus en intensivering komen in de regioprofilering, bijvoorbeeld door meer gerichte promotie-acties in het buitenland? Een overigens goed voorbeeld van actief beleid in deze is het stationeren van een Brexit-lobbyist van Oost NL in de regio Great-London.

Belangrijke vraag is derhalve hoe de zichtbaarheid en naamsbekendheid van Overijssel en van de drie speerpuntregio's kan worden versterkt. Niet alleen proposities "custom made" per individuele lead, maar 1) overall voor Overijssel en haar vestigingsklimaat, 2) voor de 3 speerpuntregio's en 3) grote steden/specifieke grote werklocatiesniveau. Ook is te overwegen dit voor een aantal sectoren te doen.

Het is zorgelijk te constateren dat Overijssel en haar "assets" (inter)nationaal onvoldoende bekend zijn (behoudens Twente in combinatie met de UT en de HTSM-sector). Is het niet dé uitdaging voor alle betrokken spelers publieke en private - uit Overijssel om te komen tot een aangescherpt regionaal 'bidbook' in het kader van het internationale acquisitie-beleid voor Oost-Nederland? Hier is naar het oordeel van de SER Overijssel een aanjaagen regierol weggelegd voor de provincie Overijssel.

4. Governance

Bij de governance gaat het om de aanpak en (bestuurlijke) organisatie van het acquisitie-beleid. In voorgaande paragrafen is al kort stilgestaan bij de landelijke lijn (via NFIA) en de landsdelige aanpak (via Oost NL). Belangrijk is 'wie wat doet' en op welk schaalniveau (Oost-NL, regio's, steden) en het allerbelangrijkst: dat de krachten worden gebundeld. Dat laatste is met name ook van belang voor de gemeenten, die in het algemeen over te weinig middelen (personeel en geld) beschikken. Daarnaast doen zich nog andere vragen voor, bijvoorbeeld over het samenspel met andere publieke partners en private partners. Relevante vraag is of ook hier tot verdere aanscherping kan en moet worden gekomen. SER Overijssel stelt in het algemeen vast dat er sprake is van teveel versnippering in het internationale acquisitiebeleid. Dit heeft deels te maken met de concurrentie tussen regio's en de steden en dit leidt tot sub-optimalisaties. De SER Overijssel roept op om elkaar meer te gunnen, de krachten meer te bundelen en een structurele samenwerking voor de lange termijn te ontwikkelen.

4.1 Vragen en opmerkingen SER Overijssel

- a) Allereerst stelt zich de vraag of - samen met andere (publieke en private) partijen - tot een gezamenlijk 'aanvalsplan' kan worden gekomen. Denk daarbij aan het samenspel met de regio's, de steden en de kennis- en onderwijsinstellingen. Overijssel moet meer gebruik maken van iconen, die kunnen worden ingezet bij internationale acquisitie. De specifieke proposities bij regionale organisaties (Port of Twente), Port of Zwolle, Kennispark Twente, Cleantech Regio e.d. kunnen mogelijk verder worden aangescherpt in samenwerking met Oost NL, NFIA, Invest-NL en Trade & Innovate NL.
- b) Private partijen, bijvoorbeeld internationaal werkende vastgoedconsultants en -bedrijven, hebben een groot aandeel in de acquisitie. Hoe wordt daarmee samengewerkt, wat valt er van te leren? Wat kan mogelijk beter (qua uitvoering) worden overgelaten aan private partners? En meer algemeen: blijf vooral goed investeren in een *investor development* programma. Het zittende bedrijfsleven is een belangrijke asset, zij zorgen voor groei en innovatie, zijn goede ambassadeurs en kennen het regionale investeringsklimaat. Mede gezien het toenemende belang van uitbreidingsinvesteringen binnen FDI, de relatief sterke positie van Overijssel in de maakindustrie en de scherpere concurrentie met andere landen is blijvende (of liefst nog meer gerichte) aandacht voor deze doelgroep nodig. Er dient voldoende capaciteit te zijn om de bewerking van deze partijen structureel en professioneel te continueren.

Naast de individuele benadering kan hierbij ook gedacht worden aan evenementen (Overijssel Investors' Day, happenings voor Amerikaanse bedrijven) en specifieke media-uitingen. De SER roept derhalve op om veel meer na te denken over hoe gebruik kan worden gemaakt van grote bestaande internationale netwerken.

Voorts stelt zich de vraag of er in het beleid wel voldoende podium wordt geboden voor de in onze provincie gevestigde bedrijven, de vastgoedsector en andere strategisch belangrijke spelers. De SER beveelt aan te bezien of daar niet meer energie ingestoken kan worden (meer 'bedrijven als ambassadeurs van Overijssel'). Denk daarbij ook aan het WTC in Hengelo (onderdeel van WTC wereldwijd), International Offices van gemeenten, de 60 jaar oude Euregio Enschede-Gronau (oudste Euregio van Europa), ambassades en Permanente Vertegenwoordiging in Brussel, het aanstellen van meer provinciale lobby-ambtenaren in Brussel en Düsseldorf (in combinatie met andere provincies). Voorts wordt aanbevolen om na te gaan of sterker kan worden aangesloten bij internationaliserings-agenda's van stakeholders zoals onderwijs- en kennisinstellingen (bijv. UT en Saxion) en meer gebruik te maken van elkaars netwerken.

5. Conclusies en aanbevelingen

CONCLUSIES

In het voorgaande is door SER Overijssel gekeken naar de strategie, het rendement en de governance van het internationale acquisitiebeleid. Dat heeft qua beeld geleid tot twee belangrijke algemene conclusies:

1. Ten eerste de vaststelling dat Overijssel wat betreft de in de provincie vestigende of uitbreidende internationale bedrijven nog steeds achterblijft bij de rest van Nederland. Er valt dan ook nog een serieuze inhaalslag te maken.
2. Ten tweede - en dat is het goede nieuws - dat de cijfers van Oost NL over de periode 2017-2018 laten zien dat er sprake is van een opgaande lijn in de resultaten. Het beleid lijkt op stoom te komen en de effectiviteit neemt toe. Niet is vast te stellen of dit direct het gevolg is van de extra impulsen die afgelopen jaren zijn gegeven door de provincie Overijssel, met name de extra investeringen in regionale acquisitiecapaciteit. Voorts kan uit de groei van de cijfers worden afgeleid dat het 'groeimodel' van Oost NL zich inmiddels goed doorontwikkelt.

Het internationale acquisitiebeleid is naar het oordeel van SER Overijssel een belangrijk instrument om de concurrentiekracht van onze economie te vergroten. Daarmee is dit thema van direct belang voor het verder versterken van de werkgelegenheid op zowel korte als de langere termijn. Onze aanbevelingen vloeien direct voort uit bovenstaande conclusies en liggen in het verlengde van de volgende initiatieven:

- het baanbrekende onderzoek 'De kracht van Oost-Nederland (naar 9 subregio's in de provincies Overijssel en Gelderland);
- het recent nog bij het kabinet ingediende voorstel 'Kansen in Overijssel' en de daarbij horende projecten per economische regio (regiodeal);
- de intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland (onderdeel Regeerakkoord) en Duitsland (onderdeel Regeerakkoorden Neddersachsen en Nordrhein Westfalen) .

Met inachtneming van de reeds eerder in dit advies geformuleerde aanbevelingen (zie hoofdstuk 1 t/m 3) komt SER Overijssel tot de volgende algemene aanbevelingen voor het acquisitiebeleid in de komende bestuursperiode.

AANBEVELINGEN

1) Overijssels Aanvalsplan Internationalisering

Overijssel heeft in vergelijking met de rest van Nederland een inhaalslag te maken. De lat kan en moet hoger bij het thema internationalisering. SER Overijssel bepleit te komen tot een provinciaal 'aanvalsplan', samen met de publieke en private partijen. Denk daarbij aan het samenspel met de regio's, de steden en de kennis- en onderwijsinstellingen.

Aanbevolen wordt om tevens een podium te bieden aan de in de provincie gevestigde internationale bedrijven en andere strategisch relevante spelers zoals de vastgoedsector, het WTC e.d. In het kader van dit aanvalsplan doet de SER ook de aanbeveling om de strategische doelstellingen van het acquisitiebeleid (sector/landencombinaties) verder uit te werken, rekening houdend met het economische DNA van de drie speerpuntregio's. Voorts is hierbij van belang dat er een sterker integrale verbinding wordt gemaakt met andere (provinciale) programma's die een bijdrage leveren aan de versterking van het internationale vestigingsklimaat, zoals bijvoorbeeld Gastvrij Overijssel.

SER Overijssel pleit in het algemeen voor meer structurele aandacht voor internationalisering in provinciale, regionale en gemeentelijke plannen en visies zoals Regiodeals, Omgevings-visies, Economische Visies, Perspectievennota's e.d.

Noot SER: een dergelijk 'Aanvalsplan Internationalisering' vergt het ter beschikking stellen van nieuwe substantiële (provinciale) fondsen voor het behoud, uitbreiding en concentratie van bestaande vestigingen van internationale bedrijven en nieuwe vestigingen van internationale bedrijven.

2) Aanscherping internationaal profiel (verbeterplan Oost NL en NFIA)

Intrinsiek onderdeel van genoemd aanvalsplan is het versterken van de externe communicatie en profilering. Aanbevolen wordt om met Oost NL en NFIA (Netherlands Foreign Investment Agency) te onderzoeken hoe Overijssel als vestigingslocatie zowel nationaal als internationaal beter op de kaart gezet kan worden. In het advies zijn daarvoor al enkele concrete suggesties gedaan. Uitgangspunt daarbij is dat Overijssel minstens gelijk gaat scoren als de andere regio's in Nederland en liever nog beter.

Dit vraagt om een concrete agenda voor de komende jaren op basis van benchmarking en monitoring van de beleidsresultaten (input, output, outcome). Met name het samenspel met NFIA biedt verbetermogelijkheden. Provincie en Oost NL worden geadviseerd om te komen tot een verbeterplan.

3) Verdere uitbreiding acquisitiecapaciteit

De provincie heeft de afgelopen jaren met extra geïnvesteerd in versterking van de (regionale) acquisitiecapaciteit. Wellicht is er een direct verband met de duidelijk opgaande lijn in de resultaten (2017, 2018). Aanbevolen wordt dit nader te onderzoeken. Als blijkt dat er inderdaad sprake is van een direct verband, dan kan dit pleiten voor het verder versterken van de provinciale inzet op dit terrein (menskracht, middelen) in de komende periode. Dit is dan in het belang van het realiseren van een groter Overijssels 'marktaandeel' in het aantrekken van internationale bedrijven. En binnen de provincie is het zaak om in de Regio Zwolle en de Cleantech Regio te leren van de ervaringen in de Regio Twente en tot een inhaalslag te komen.

4) Kwaliteit basisinfrastructuur op agenda (internationale school)

Voor het aantrekken van internationale bedrijven is een groot aantal vestigingsfactoren van belang zoals het regionale investeringsklimaat, fiscaliteit, investeringspremies, hoogwaardig onderwijs (mbo, hbo, wo), goede bereikbaarheid en een aantrekkelijk woon- en leefmilieu: het gaat om de zogenaamde basisinfrastructuur. Op landelijk niveau werkt het kabinet actief aan het verbeteren van het internationale bedrijfsklimaat, onder meer door de verlaging van de winstbelasting. De SER Overijssel bepleit het versterken van het (internationaal) bedrijfs-klimaat ook op provinciaal niveau explicieter te agenderen. Daarbij is de concrete aanbeveling om in de komende periode de vestiging van een of meer internationale scholen te onderzoeken.

5) Onderwijs en beroepsbevolking

Voor het aantrekken van internationale bedrijven is het van belang dat de nieuwe werkgelegenheid aansluit bij de capaciteiten en potenties van de beroepsbevolking. De provincie Overijssel kan via de Human Capital Agenda bevorderen dat de Overijsselse beroepsbevolking wendbaar blijft en tijdig voorbereid is voor toekomstige functies. Zoals nu door het Twents Fonds voor Vakmanschap. Het blijft de komende jaren van belang dat het onderwijs (mbo, hbo, wo) in nauwe samenspraak met overheid en sociale partners zorg draagt voor goed opgeleide werknemers. Zie verder het advies van SER Overijssel over MBO & Arbeidsmarkt ('*Vakmensen gevraagd, nu en straks!*')

Zwolle, februari 2019